

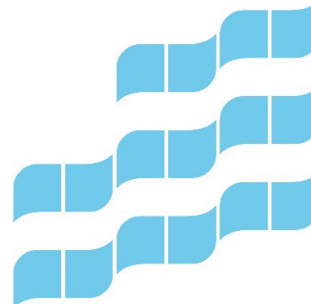
Konsernimääräys hyväksytty 31.3.2023, voimaan 1.4.2023, Dnro TRE:1794/00.01.01/2023

Eettinen kanava ja ilmoittajansuojelulain toimeenpano

1. Tampereen kaupungin eettinen kanava ja sen tavoitteet	1
2. Ilmoittamisprosessi	2
2.1. Ilmoittaminen käytännössä	2
2.2. Määräaikojen noudattaminen ilmoittajalle vastaamisessa	3
2.3. Anonyymien ilmoittamismahdollisuuden tavoitteet	3
3. Ilmoitusten käsittely ja selvittäminen	4
3.1. Ilmoitusten käsittely ja selvittäminen	4
3.2. Käsittelytiimin tehtävät	4
3.3. Eettisen ohjausryhmän tehtävät	5
3.4. Ilmoitusten paikkansapitävyyden selvittäminen ja toimenpiteet rikkomusten johdosta	6
3.5. Ilmoitusten säilyttäminen ja poistaminen	7
3.6. Tietosuoja, salassapitovelvollisuus ja henkilötietojen käsittely	7
4. Ilmoitettavat rikkomukset ja ilmoittajansuojelu	8
4.1. Ilmoittajansuojelu	8
4.2. Ilmoittajansuojelulain soveltamisala	9
4.3. Vastatoimilta suojeltavat henkilöt	10
4.4. Seuraamukset vastatoimien kiellon rikkomisesta ja tahallisista vääristä ilmoituksista	11
5. Viestintä ja kouluttaminen	11
5.1. Raportointi	11
5.2. Viestintä henkilöstölle ja koulutukset	11

1. Tampereen kaupungin eettinen kanava ja sen tavoitteet

Tampereen kaupungin eettisen kanavan avulla henkilöstö ja sopimus Kumppanit voivat ilmoittaa työnsä yhteydessä havaitsemistaan väärinkäytöksistä ja lainrikkomuksista. Eettisen kanavan valmistelun tärkeimpänä periaatteena on ollut kaupungin toimintakulttuurin vahvistaminen niin, että lainrikkomuksista ja väärinkäytöksistä ilmoittaminen on turvallista, eikä ilmoittajaan kohdisteta vastatoimia. Tarkoituksena on siten myös tehostaa rikkomusten ennaltaehkäisyä ja selvittämistä.

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022), eli ilmoittajansuojelulaki, tuli voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lain tarkoituksena on tehostaa Euroopan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa säätämällä niiden henkilöiden suojelusta, jotka ilmoittavat lain soveltamisalaan kuuluvista rikkomuksista. Lainsäädännön tarkoituksena on siis varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Tampereen kaupungin perustama eettinen kanava ei ole yleinen palautekanava, vaan tarkoitettu vakavien, ilmoittajansuojelulaissa määritellyn soveltamisalan piiriin kuuluvien väärinkäytösten ilmoittamiseen. Ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan kuulumattomien rikkomusten ja väärinkäytösten sekä muun sääntöjen vastaisen menettelyn ilmoittamisessa menetellään Tampereen kaupungin hyvä hallinto- ja johtamistapa -konsernimääräyksessä (TRE:5268/00.01.01/2019) kuvatulla tavalla, eli tällaisista väärinkäytöksestä ilmoitetaan esimiehelle sekä hallintoyksikköön ja sisäiseen tarkastukseen. Ilmoituksen voi kuitenkin tehdä eettisen kanavan kautta, vaikka ilmoittaja olisikin epävarma sen kuulumisesta lain soveltamisalaan.

2. Ilmoittamisprosessi

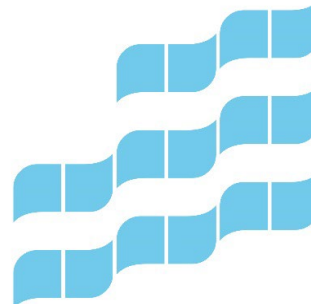
2.1. Ilmoittaminen käytännössä

Tampereen kaupungin eettinen kanava on verkossa toimiva palvelu, johon ilmoittaja voi ilmoittaa havainnostaan kirjallisesti. Palveluun pääsee Taskun etusivulta tai kaupungin julkiselta internet-sivulta. Ilmoituksen voi tehdä turvallisesti myös työtietokonetta käyttäen, sillä ilmoittajan tietoja ei voi saada selville, ellei ilmoittaja halua antaa niitä itse.

Sivuston osoite on www.tampere.fi/eettinenkanava

Ilmoituksen voi tehdä kaupunkiin työ- ja virkasuhteessa oleva henkilö tai kaupungin sopimuskumppani. Sivustolla on ohjeet ilmoittamiseen sekä käsittelijöiden yhteystiedot.

Ilmoituksen voi tehdä anonymisti tai jättämällä yhteystiedot. Yhteystietojen jättäminen mahdollistaa varmemmin ilmoituksen käsittelyn, sillä käsittelijät voivat pyytää helposti lisätietoja ilmoittajalta. Anonymiminäkin lisätietokeskustelua on mahdollista käydä palveluun suunnitellun teknisen ratkaisun avulla. On tärkeää, että ilmoittaessaan havainnosta anonymisti, ilmoittaja tallentaa itselleen palvelusta saamansa

koodin, jonka avulla voi palata palveluun myöhemmin ja vastata käsittelytiimin jättämiin lisätietokysymyksiin. Lisätietopyyntöihin vastaaminen auttaa asian selvittämisessä merkittävästi.

On tärkeää, että ilmoittaja kuvaa ilmoituksessaan mahdollisimman täsmällisesti ja monipuolisesti havaintonsa rikkomuksesta. Ilmoittajaa ohjataan lisätietokysymyksillä, joihin vastaaminen ei ole kuitenkaan välttämätöntä. Tavoitteena on, että ilmoituksen jättäminen olisi mahdollisimman helppoa, mutta ilmoitus sisältäisi kuitenkin selvittämisen kannalta olennaiset ja riittävät tiedot. Ilmoittaminen on mahdollista suomeksi tai englanniksi.

Eettistä kanavaa ei saa käyttää kiusaamis- tai vahingoittamistarkoituksessa. Tahallaan väärän tiedon ilmoittaja ei saa lain mukaista suojelua vastatoimilta. Tahallisesta väärän tiedon ilmoittamisesta voi seurata sakkorangaistus.

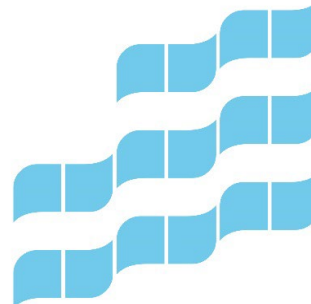
2.2. Määräaikojen noudattaminen ilmoittajalle vastaamisessa

Ilmoittajansuojelulakiin sisältyy määräaikoja, joita ilmoitusten käsittelijät noudattavat. Ilmoitukseen on annettava seitsemän vuorokauden kuluessa vastaanottokuitaus. Se on ensisijaisesti ilmoituskanavapalvelun jättämä automaattinen vastausviesti. Pääsääntöisesti käsittelytiimi lähettää sen lisäksi myös erillisen vastausviestin.

Lisäksi ilmoitusten käsittelystä vastaavan henkilön on annettava ilmoittajalle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottoilmoituksen toimittamisesta tieto siitä, mitä toimenpiteitä ilmoituksen perusteella on toteutettu tai toteutetaan. Tieto annetaan ilmoituskanavapalvelun kautta. Anonyyminä tehtyyn ilmoitukseen ei pääsääntöisesti anneta vastauksia, mutta niin voidaan kuitenkin tehdä teknistä ratkaisua hyödyntämällä.

2.3. Anonyymin ilmoittamismahdollisuuden tavoitteet

Ilmoittajansuojelulaki ei edellytä anonyymien ilmoitusten vastaanottamista. Tampereen kaupunki mahdollistaa anonyymin ilmoittamisen ensisijaisesti kuitenkin siksi, että ilmoittajilla olisi mahdollisimman matala kynnyks ilmoittamiseen. On tärkeää, että organisaatio saa itse käsitellä rikkomusepäilyt, jotta niistä ei ilmoiteta keskitettyyn oikeuskanslerinviraston ilmoituskanavaan. Sisäinen selvittäminen ja käsittely on todennäköisesti aina kustannustehokkaampaa, ja rikkomuksiin saadaan puututtua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

3. Ilmoitusten käsittely ja selvittäminen

3.1. Ilmoitusten käsittely ja selvittäminen

Ilmoittajansuojelulain 14 §:n mukaan nimettävät ilmoitusten käsittelystä vastaavat henkilöt muodostavat ilmoitusten käsittelytiimin ja eettisen ohjausryhmän. Näiden lisäksi konsernijohtaja voi nimetä muita henkilöitä ilmoituskohtaisesti, mikäli se on ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi tarpeen. Nimettävien henkilöiden tulee olla riippumattomia.

Käsittelytiimi

Käsittelytiimiin nimetään kaksi henkilöä, joilla kummallakin on varahenkilöt. Käsittelytiimin jäsenet hoitavat tehtävänsä riippumattomasti ja puolueettomasti. Nämä henkilöt ovat ainoita, jolla on pääsyoikeus ilmoituskanavajärjestelmään. Jos käsittelytiimin jäsen on esteellinen käsittelemään saapunutta ilmoitusta, hänen on jätettävä asian käsittely välittömästi kesken. Käsittelyä jatkaa riippumaton henkilö.

Käsittelytiimin yhteystiedot esitetään eettisen kanavan verkkosivulla, sillä on tärkeää, että tieto ilmoitusten käsittelijöistä tavoittaa henkilöstön ja muut sidosryhmät.

Toinen käsittelytiimin jäsenistä on järjestelmän pääkäyttäjä. Pääkäyttäjä hallinnoi käyttöoikeuksia ja voi poistaa ilmoituksia. Ilmoitusten poistamisesta tulee kuitenkin viesti kaikille käsittelijöille.

Eettinen ohjausryhmä

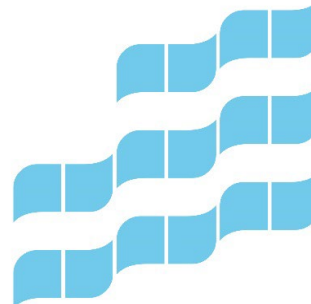
Eettinen ohjausryhmä muodostuu käsittelytiimin jäsenistä ja kolmesta muusta jäsenestä.

3.2. Käsittelytiimin tehtävät

Käsittelytiimi saa tiedon ilmoituksesta ja tekee ensin alustavan arvion ilmoituksen merkittävyydestä ja kuulumisesta soveltamisalaan. Tämän perusteella käsittelytiimin jäsenet päättävät yhdessä: laaditaanko asiasta perusteellisempi esiselvitys. Käsittelytiimin jäsenet päättävät, kysytäänkö ilmoittajalta lisätietoa.

Alustavan arvion perusteella vaihtoehtona voivat olla seuraavat toimenpiteet:

1. Asiaa ei käsitellä eettisen kanavan selvittämisprosessissa. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi työsuojeluun tai työsuhteisiin liittyvät asiat (esim. kiusaaminen,

häirintä, syrjintä). Näihin puuttumiseen ja asiassa etenemiseen on olemassa kaupunkitasoinen toimintamalli.

Käsittlemättä voidaan jättää myös ilmoitus, joka on jo aiemmin selvitetty. Ilmoituskanavaan kuulumattomiksi asioiksi voidaan tulkita myös ilmeisen vähämerkityksiset asiat, jotka liittyvät päivittäiseen työnjohtoon, ja jotka arvioidaan soveltumisalaan kuulumattomiksi.

Kanavaan kuulumattomuutta tulkitaan kuitenkin suppeasti, sillä ilmoittajalla voi olla perusteltu syy uskoa ilmoitettavan asian kuuluvan ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan. Ilmoittajalle ilmoitetaan aina, jos asia ei kuulu kanavaan. Lisäksi voidaan pyytää suostumusta siirtää asia toisen prosessin käsiteltäväksi (esim. työsuojelu). Suostumuksen saaminen ei ole kuitenkaan edellytys asian siirtämiselle, jos työnantajalla on lain edellyttämä selvittämisvelvollisuus.

2. Käsittelytiimi selvittää asian paikkansapitävyyden itse. Tällöin asia on merkitykseltään vähäinen tai hyvin helposti selvitettävä. Asia voi koskea esim. yksittäistä päätöstä tai laskua, josta on saatavilla tietoa nopeasti. Asiasta raportoidaan viipymättä eettiselle ohjausryhmälle, joka voi tarvittaessa päättää asian ottamisesta ohjausryhmän käsittelyyn.
3. Käsittelytiimi laatii esiselvityksen eettiselle ohjausryhmälle. Tällöin linjaukset asiassa siirtyvät eettisen ohjausryhmän tehtäväksi.

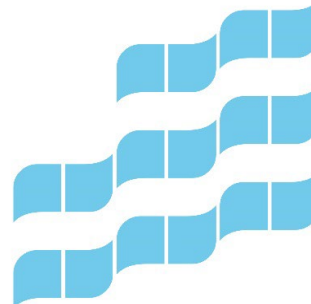
Esiselvityksen laatimisessa noudatetaan työohjetta. Selvityksen sisältö muodostuu mm. tapauksen kuvauksesta sekä arviosta tarvittavasta informaatiosta, viestinnästä, mahdollisista rinnakkaisprosesseista (esim. viranomaistutkinta) ja jatkokäsittelystä.

Käsittelytiimi raportoi eettisen ohjausryhmän jäsenille saapuneista ilmoituksista ja toimenpiteistä, vaikka asiasta ei laadittaisikaan esiselvitystä. Selvittämismuistiot säilytetään ilmoituksen yhteydessä järjestelmässä.

Käsittelytiimin tehtävänä on ylläpitää tilannekuvaa käynnissä olevista selvityksistä, sekä niiden selvittämiseen nimetyistä henkilöistä.

3.3. Eettisen ohjausryhmän tehtävät

Eettisen ohjausryhmän puheenjohtajana ja sihteerinä toimivat käsittelytiimin jäsenet. Käsittelytiimi kutsuu ohjausryhmän koolle. Kokouksista pidetään muistiota.

Muistiot liitetään ilmoituksen yhteyteen, ja niiden säilytysaika on sama kuin ilmoitusten säilytysaika.

Ohjausryhmän tehtävänä on linjata ilmoituksen selvittämisen vastuutaho, alustava aikataulu ja prosessi sekä viestinnän toteutus. Lisäksi päätetään ohjausryhmän koontumisaikataulusta.

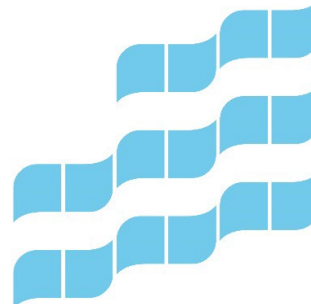
Eettinen ohjausryhmä toimii käsittelytiimin tukena ja varmistaa asioiden moniammatillisen käsittelyn. Eettisen ohjausryhmän jäsen voi ilmoittaa käsityksensä selvittämisen prosessin mahdollisista ongelmista suoraan konsernijohtajalle tai pormestarille, jos ohjausryhmän kokouksessa ei päästä riittävään yksimielisyyteen selvittämisestä.

3.4. Ilmoitusten paikkansapitävyyden selvittäminen ja toimenpiteet rikkomusten johdosta

Selvittämisestä vastaavien on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin ilmoituksen paikkansa pitävyden selvittämiseksi ja tarvittaessa rikkomiseen puuttumiseksi. Lain mukaan organisaatio voi nimetä ilmoituksen paikkansa pitävyden selvittämiseksi tarvittavia asiantuntijoita. Nimeäminen edellyttää viranhaltijapäätöstä vain, jos asiantuntijat käsittelevät ilmoittajan, ilmoituksen kohteen tai muutoin ilmoitukseen liittyvien henkilöiden henkilötietoja tai muuta informaatiota, josta henkilöiden tiedot ovat pääteltävissä suoraan tai epäsuoraan.

Koska tavoitteena on selvittää, pitääkö rikkomus paikkansa, on vältettävä selvittämiskeinoja tai tiedon antamista niin, että todisteet rikkomisesta voisivat hävitä. Selvittäminen on pidettävä aina mahdollisimman pieneksi rajatun henkilöpiirin tiedossa. Selvittämisessä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi työelämän tietosuojalainsäädäntö asettaa reunaehdot toimenpiteille. Mikäli sisäinen tarkastus selvittää asian, selvittämisessä noudatetaan soveltuvin osin sisäisen tarkastuksen omia menetelmiä ja ammattistandardeja.

Varsinainen toimivalta puuttumiseen selvityksen jälkeen on hallintosäännön perusteella tapauksesta riippuen esimerkiksi esihenkilöllä, viranhaltijalla tai toimielimellä. Havaittu rikkominen tulee aina lopettaa mahdollisimman nopeasti. Lisäksi puuttumiskeinoina voi olla tarvittaessa työoikeudelliset toimenpiteet ja asian saattaminen rikos- tai muuhun viranomaistutkintaan. Lisäksi voi olla tarpeellista vaatia vahingonkorvausta tai muuta lain mahdollistamaa hyvitystä vahingoista. Rikosasioiden ilmoittamisessa noudatetaan rikosasioiden ilmoittamisesta annettuja konsernimääräyksiä. Linja puuttumiseen on yhdenmukainen ja perusteltu. Puuttumistoimenpiteet dokumentoidaan kaupungin voimassa olevien prosessien mukaisesti.

3.5. Ilmoitusten säilyttäminen ja poistaminen

Eettisen kanavan tiedot poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluttua ilmoituksen saapumisesta. Säilytysaikaa pidennetään, jos ilmoitusten säilyttäminen on välttämätöntä laissa säädettyjen oikeuksien tai velvoitteiden toteuttamista varten tai oikeudellisen vaateen vuoksi. Ilmoitukset, tiedot ilmoituksen käsittelijöistä ja selvittämisestä sekä selvitysmuistiot säilytetään ilmoituskanavapalvelussa viiden vuoden ajan. Mikäli säilyttäminen pidempään on välttämätöntä em. syistä, asian käsittely jatkuu kirjattuna asiana kaupungin päätöksentekojärjestelmässä, johon merkitään salaiseksi vireille tulon syyksi eettinen kanava. Pääsääntöisesti asian tulo vireille eettisen kanavan kautta johtaa koko asian salassapitoon.

Henkilötiedot, joilla ei ole selvästi merkitystä ilmoituksen käsittelyn kannalta, poistetaan ilman aiheetonta viivytystä.

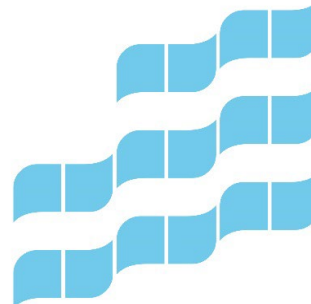
3.6. Tietosuoja, salassapitovelvollisuus ja henkilötietojen käsittely

Tavoitteena on suojata mahdollisimman hyvin ilmoittajan, epäilyn kohteena olevan henkilön ja muiden osapuolten tietoja. Ilmoittajansuojelulaki asettaa ilmoitusten käsittelylle ja selvittämisvaiheelle erityiset tiedon turvaamisen ja suojaamisen vaatimukset. Vaatimukset koskevat sekä ilmoituksia käsittelevien ja selvittävien henkilöiden toimintaa, että tietojärjestelmien ominaisuuksia. Tietojärjestelmiä koskevien vaatimusten toteutuminen on varmistettava tietojärjestelmien hankinnassa ja käytössä.

Salassapitovelvollisuudesta on säädetty ilmoittajansuojelulain 32 §:ssä. Sen mukaan ilmoitusten käsittelijä tai ilmoittajaa avustava tai neuvova on velvollinen pitämään salassa tiedon ilmoittajan henkilöllisyydestä tai asioista, joista henkilöllisyyden voi päätellä epäsuorasti. Salassa pidettävää tietoa ei saa oikeudettomasti ilmaista ilman ilmoittajan suostumusta.

Ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö saa 32 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tiedon ilmoittajan ja muiden ilmoituksessa mainittujen henkilöiden henkilöllisyydestä, ja henkilöllisyyden suoraan tai epäsuorasti ilmaisevat muut tiedot ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi nimetyille henkilölle, jos tiedon antaminen on välttämätöntä ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi.

On tärkeää huomata, että jos ilmoitus vastaanotetaan muun kuin eettisen kanavan kautta tai jos sen vastaanottaa muu kuin ilmoitusten käsittelystä vastaava henkilö, ilmoituksen vastaanottajan tulee pitää salassa tiedot, jotka voivat paljastaa

ilmoittajan tai ilmoituksen kohteen henkilöllisyyden. Ilmoituksen vastaanottajan tulee toimittaa ilmoitus alkuperäisessä muodossaan viipymättä ilmoitusten käsittelystä vastaavalle henkilölle. Käsittelystä vastaavat henkilöt on ilmoitettu eettisen kanavan sivustolla ajantasaisesti.

Jos ilmoitus tulee käsittelijöiden tietoon muuta kanavaa pitkin, ja se on tulkittavissa ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan kuuluvaksi, käsittelijä dokumentoi saadun ilmoituksen tekemällä ilmoituksen ilmoituskanavapalvelun kautta. Ilmoitukseen merkitään, että käsittelijä on saanut ilmoituksen muulla tavoin.

Ilmoitusta sekä ilmoittajan ja ilmoituksen kohteen henkilöllisyyttä koskevien tietojen julkisuudesta rikosprosessissa säädetään esitutkintalaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa. Myös ilmoittajansuojelulaissa on tarkemmin kuvattu tilanteita, joissa tietojen antaminen organisaation ulkopuolelle on sallittua.

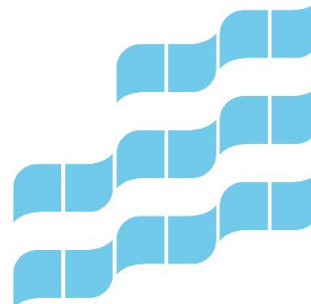
4. Ilmoitettavat rikkomukset ja ilmoittajansuojelu

4.1. Ilmoittajansuojelu

Ilmoittajansuojelulain keskeisenä periaatteena on, että henkilö, joka havaitsee työssään tai työnsä yhteydessä väärinkäytöksiä, voi turvallisesti ja luottamuksellisesti ilmoittaa havaitsemistaan rikkomuksista, eikä ilmoittajan työnantaja tai muu organisaatio saa kohdistaa häneen mitään epäedullisia vastatoimia tai seuraamuksia ilmoittamisen johdosta.

Vastatoimilla tarkoitetaan lähes mitä tahansa tekoa tai laiminlyöntiä, joka aiheuttaa ilmoittajalle perusteetonta haittaa. Vastatoimia voivat näin ollen olla esimerkiksi palvelussuhteen ehtojen heikentäminen, palvelussuhteen päättäminen, henkilön lomauttaminen tai epäedullinen kohtelu tai muut kielteiset seuraukset. Myös menettely, jonka tarkoituksena on rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisen tai julkistamisen estäminen, on kiellettyä.

Ilmoittajansuojelulaissa on säädetty kolmiportaisesta ilmoitusjärjestelmästä. Ilmoittajan suojelun edellytyksenä on, että ilmoitus tehdään ensisijaisesti organisaation sisäiseen ilmoituskanavaan. Suojelua koskevia säännöksiä voidaan soveltaa myös ilmoittajaan, joka on tehnyt ilmoituksen oikeuskanslerin keskitettyyn ilmoituskanavaan tai toimivaltaiselle viranomaiselle tai viime sijaisesti julkistanut rikkomista koskevan tiedon. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun ilmoittajalle ei ole annettu mahdollisuutta ilmoittaa sisäisen ilmoituskanavan kautta tai ilmoittajalla on

perusteltu syy uskoa, että hän on vaarassa joutua ilmoittamisen johdosta vastatoimien kohteeksi.

Ilmoittajan suojelun edellytyksenä on lisäksi, että ilmoittajalla on ilmoittamishetkellä perusteltu syy uskoa, että rikkomista koskeva tieto pitää paikkansa ja että tällainen tieto kuuluu lain soveltamisalaan.

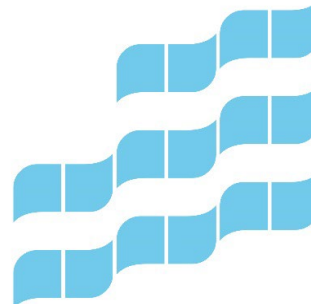
4.2. Ilmoittajansuojelulain soveltamisala

Ilmoittajansuojelulakia sovelletaan sellaisten henkilöiden suojeluun, jotka ilmoittavat ilmoittajansuojeludirektiivin liitteessä tarkoitetun Euroopan unionin lainsäädännön tai sen kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön tai muun kansallisen lainsäädännön rikkomisista seuraavilla lainsäädännön aloilla:

1. julkiset hankinnat lukuun ottamatta puolustus- ja turvallisuushankintoja;
2. finanssipalvelut, -tuotteet ja -markkinat;
3. rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen;
4. tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus;
5. liikenneturvallisuus;
6. ympäristönsuojelu;
7. säteily- ja ydinturvallisuus;
8. elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä eläinten terveys ja hyvinvointi;
9. Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 168 artiklan tarkoittama kansanterveys;
10. kuluttajansuoja;
11. yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus.

Lisäksi lakia sovelletaan sellaisten henkilöiden suojeluun, jotka ilmoittavat:

1. Euroopan unionin varainhoitoa tai menojen toteuttamista tai unionin tulojen taikka varojen keräämistä koskevan lainsäädännön tai määräysten rikkomisesta;
2. Euroopan unionin tai kansallisten avustusten tai valtiontukien myöntämistä, käyttämistä tai takaisinperintää koskevan lainsäädännön tai ehtojen rikkomisesta;
3. Euroopan unionin tai kansallisten kilpailusääntöjen rikkomisesta;
4. Euroopan unionin tai kansallisen yritysten ja yhteisöjen verotusta koskevan lainsäädännön rikkomisesta taikka järjestelystä, jonka tarkoituksena on saada yritysten tai yhteisöjen verotusta koskevan lainsäädännön tavoitteen tai tarkoituksen vastaista veroetua; tai

5. muun kuin 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetun Euroopan unionin tai kansallisen kuluttajan suojaamiseksi säädetyn lainsäädännön rikkomisesta.

Yksittäisten rikkomusten kohdalla voi olla hyvin vaikea arvioida, kuuluvatko ne edellä lueteltujen lainsäädäntöalojen piiriin. Ilmoittajansuojelulain säätämiseen johtanut hallituksen esitys (HE 147/2022 vp) sisältää liitteen, jossa on lueteltu edellä mainituille lainsäädäntöaloille kuuluvia säädöksiä. Luettelo ei ole tyhjentävä, mutta se helpottaa sen arviointia, kuuluuko rikkomus ilmoittajansuojelulain soveltamisalan piiriin. Ilmoittajan tietoisuudelle ilmoitettavan tiedon kuulumisesta aineellisen lain soveltamisalaan ei kuitenkaan lähtökohtaisesti aseteta korkeita vaatimuksia. Ratkaisevaa on ilmoittajan vilpittömän mielen ilmoitushetkellä.

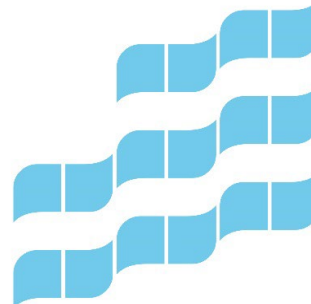
Lakia sovelletaan edellä mainituilla lainsäädäntöaloilla tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka on säädetty rangaistavaksi, joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus tai jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista.

4.3. Vastatoimilta suojeltavat henkilöt

Ilmoittajansuojelulaissa säädettyjä suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan ilmoittajaan, joka on saanut rikkomista koskevia tietoja työssään tai sen yhteydessä. Tyypillisesti ilmoittaja voi olla yrityksessä työskentelevä työntekijä. Ilmoittajalta ja ilmoituksen kohteelta ei kuitenkaan edellytetä sopimussuhdetta, vaan ilmoittaja voi olla myös esimerkiksi entinen työntekijä, vuokratyöntekijä tai harjoittelija. Lisäksi ilmoittajana voidaan suojata työnhakijaa, jos hän on saanut ilmoitettavan tiedon työnhakuprosessin aikana. Ilmoittajansuoja soveltuu myös vapaaehtoistyöntekijään.

Ilmoittajansuoja ei rajoitu ainoastaan työntekijöihin. Suojaa voi saada myös itsenäinen ammatinharjoittaja tai toimeksiantosuhteessa oleva yrittäjä. Jos esimerkiksi yrittäjänä työtä tekevä henkilö tekee ilmoituksen epäilystä lainvastaisesta toiminnasta toimeksiantajayrityksensä ilmoituskanavaan, hän on oikeutettu suojaan, jos tieto on saatu toimeksiantajalle tehdyn työn yhteydessä. Suojelua voidaan soveltaa myös toimeksisaajien tai alihankkijayrityksen palveluksessa työskenteleviin henkilöihin, jos tällaisessa asemassa oleva henkilö tekee toimeksiantajayritystä koskevan ilmoituksen.

Suojelua voi saada myös yhteisön tai säätiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, osakkeenomistaja tai toimitusjohtaja, jos he ovat saaneen työssään tai työn yhteydessä yhteisön toiminnasta ilmoitukseen liittyvää tietoa.

4.4. Seuraamukset vastatoimien kiellon rikkomisesta ja tahallisista vääristä ilmoituksista

Jos vastatoimien ja ilmoittamisen estämisen kieltoa rikotaan, on ilmoittajalle ja muulle ilmoittajansuojelulain 5 §:ssä tarkoitetulle henkilölle korvattava aiheutettu taloudellinen vahinko.

Vastatoimien kohteeksi joutuneella ilmoittajalla tai muulla lain 5 §:ssä tarkoitetulla luonnollisella henkilöllä on oikeus saada hyvitystä vastatoimen aiheuttamasta loukkauksesta. Hyvitys olisi vastaava kuin esimerkiksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaissa. Hyvitystä on vaadittava kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen estämisestä tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä.

Ilmoittaja, joka tahallaan ilmoittaa tai julkistaa väriä tietoja, voidaan tuomita ilmoittajan suojelusta annetun lain rikkomisesta sakkoon. Edellytyksenä on, ettei teko ole vähäinen eikä teosta muussa lainsäädännössä säädetä ankarampaa rangaistusta. Tahallisesti väriä tietoja ilmoittaneen tai julkistaneen ilmoittajan on korvattava ilmoituksen kohteelle aiheuttamansa taloudellinen vahinko.

5. Viestintä ja kouluttaminen

5.1. Raportointi

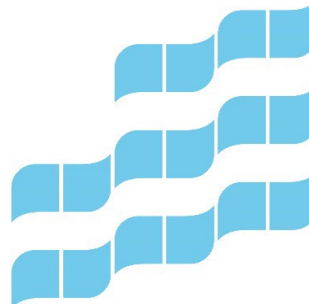
Käsittelytiimi raportoi kaikista ilmoituksista eettiselle ohjausryhmälle.

Saapuneista ilmoituksista ja niiden selvittämisen tuloksista raportoidaan vähintään kerran vuodessa kaupunginhallitukselle, pormestarille ja konsernijohtajalle. Raportointi toteutetaan yleisellä tasolla niin, ettei tapausten henkilöt ole suoraan tai epäsuoraan pääteltävissä informaatiosta. Lisäksi ilmoituksista raportoidaan osana sisäisen valvonnan selontekoa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Raportoinnista vastaa nimetty käsittelytiimi.

Sisäisen tarkastuksen selvittämät rikkomukset raportoidaan osana sisäisen tarkastuksen raportointia kaupunginhallitukselle. Ilmoittajan suojelun vuoksi raportoitavasta informaatiosta ei selviä, mistä syystä asian selvittäminen on tullut vireille.

5.2. Viestintä henkilöstölle ja koulutukset

Ilmoittajansuojelulaista ja eettisen kanavan periaatteista ja käytännöistä järjestetään koulutusta lain voimaantulovaiheessa ja aina tarvittaessa sen jälkeen. Perusinformaatio sisällytetään henkilöstön perehdytyskoulutukseen. Lisäksi aiheesta laaditaan sivusto, josta ilmoittaja saa riittävät tiedot. Lain mukaisesti varmistetaan, että ilmoittajan saatavilla on selkeässä muodossa tietoa ilmoittamisesta, ilmoitusten

käsittelystä ja ilmoittajansuojelusta. Tarvittaessa nimetyn käsittelytiimin tai eettisen ohjausryhmän jäsenet voivat järjestää pyynnöstä koulutusta eettisestä kanavasta.

Ilmoituskanavan viestinnän yhteydessä viestitään myös mahdollisuudesta ilmoittaa oikeuskanslerinviraston ylläpitämään keskitettyyn kanavaan. Ilmoittajansuojelulain 15.4 §:n mukaan henkilöstölle tulee informoida myös oikeuskanslerinviraston ulkoisesta ilmoituskanavasta, siihen liittyvistä menettelyistä ja ilmoittajan suojelun edellytyksistä.

Juha Yli-Rajala
konsernijohtaja

Jakelu

Konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset

